

Є. О. Сачасва

*студ. III курсу економіко-правового факультету ОНУ імені І.І. Мечникова
спеціальність «Право»*

Науковий керівник: д.ю.н., доц. О. В. Гаран

НОТАТКИ ДО ПИТАННЯ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Матеріальним підґрунтям існування є держави є надходження коштів до публічних централізованих фондів, їх раціональне використання. Забезпеченню постійного функціонування цих процеси сприяють певні правові механізми, особливе місце серед яких займає фінансовий контроль.

Як стверджує В. М. Родіонова, сучасне тлумачення поняття «фінансовий контроль» відрізняють багатоплановість його цілей і багатогранність завдань [1, с. 50]. Але, на жаль, законодавство акцентує увагу лише на державному фінансовому контролі.

Державний фінансовий контроль – це різновид фінансового контролю, що здійснюється відповідними державними органами, який полягає у встановленні фактичного стану справ щодо дотримання вимог чинного законодавства на підконтрольному об'єкті, спрямований на забезпечення законності, фінансової дисципліни і раціональності в ході формування, розподілу, володіння, використання та відчуження активів, що належать державі [2, с. 6].

Аналізуючи наукову літературу та статистичні матеріали можна виділити низку проблем, які, на нашу думку, було б важливо вирішити.

По-перше, важливою проблемою є відсутність законодавчого акту про державний фінансовий контроль, яким би було визначено: сутність, мету,

предмет та об'єкт фінансового контролю, його принципи та вимоги проведення, функції фінансових органів.

По-друге, законодавство України не передбачає належного відшкодування втрачених державних фінансів.

По-третє, не регламентована належним чином відповідальність посадових осіб за порушення фінансової дисципліни. А це породжує велику кількість правопорушень. Наприклад, органи Державної аудиторської служби України у 2018 році було проведено 1993 заходів державного фінансового контролю, з яких 1611 – ревізії і перевірки та 382 – державні фінансові аудити. За результатами ревізій та перевірок загальна сума виявлених фінансових порушень, що призвели до втрат фінансових і матеріальних ресурсів, у звітному періоді становила понад 2,2 млрд. гривень; забезпечено відшкодування та поновлення майже 960,3 млн. гривень втрат фінансових та матеріальних ресурсів, або 42,7 відсотка від виявлених таких порушень (у 2017 році – 34,5 відсотка). За результатами державних фінансових аудитів виявлено фактів неефективних управлінських дій та рішень або ризикових операцій, що призвели або можуть призвести до упущених вигод/ неотриманих доходів або непродуктивних/зайвих витрат, на загальну суму понад 15,5 млрд. гривень; попереджено втрат фінансових і матеріальних ресурсів на суму майже 463 млн. гривень, а також відшкодовано та поновлено відповідних втрат на 82,9 млн. гривень [3]. Наведені дані свідчать про великий потенціал інституту фінансового контролю для забезпечення дотримання законності та фінансової дисципліни у сфері фінансової діяльності держави.

Для усунення зазначених проблем та дотримання вимог до ефективного функціонування системи фінансового контролю потрібно здійснити низку заходів, зокрема:

1) розвиток електронного урядування шляхом розширення кількості електронних послуг та публікації відкритих даних [4]. Правовим підґрунтям для реалізації цього вектору розвитку є «План заходів щодо реалізації Концепції розвитку електронного урядування в Україні» [4]. Даний План у період до 2020 року передбачає покрокове формування ефективної системи електронного урядування в Україні для задоволення інтересів та потреб фізичних та юридичних осіб, вдосконалення системи державного управління [2]. Це – важливий механізм у боротьбі із корупцією у публічних органах влади, у зв'язку із тим, що за допомогою електронних ресурсів стає легше відстежити «маршрут» коштів та виявити адресата.

2) Подальший розвиток системи публічного фінансового контролю. Наприклад, Розпорядження Кабінету Міністрів України від 10.05.2018 № 310 Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування системи державного фінансового контролю до 2020 року [5] визначає напрями і механізми розвитку системи публічного контролю на державному, місцевому

та регіональному рівні для удосконалення системи управління та використання державних ресурсів в Україні та забезпечення ефективного функціонування Державної аудиторської служби України. А для більшої дієвості державного фінансового контролю ці відносини доцільно перевести на рівень регулювання Законом. Тому, вже розроблено та подано до Верховної Ради України проект Закону України «Про основні засади діяльності органів державного фінансового контролю» № 9086 від 2018 р. [6]. Це свідчить про зацікавленість влади у розвитку системи фінансового контролю.

Також, необхідно акцентувати увагу на доцільності виконання ключових вимог, яким повинна відповідати система державного фінансового контролю, яка знаходиться на стадії розвитку, зокрема: якісне інформаційне забезпечення та прозорість, економічна ефективність, безперервність розвитку та вдосконаленні контролю, чітка взаємодія всіх підсистем, підконтрольність кожного суб'єкта державного фінансового контролю та т.п. [6].

Список використаної літератури

1. Родионова В. М. Финансовый контроль : ученик. Москва : ИД ФБК-ПРЕСС, 2002. 320 с.
2. Гуцаленко Л. В. Державний фінансовий контроль : навч. посібн. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 424 с.
3. Звіт Кабінету Міністрів України за 2018 рік. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/uploaded-files/Zvit%202018.pdf>.
4. План заходів щодо реалізації Концепції розвитку електронного урядування в Україні : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 22.08.2018 № 617-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/617-2018-%D1%80>.
5. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування системи державного фінансового контролю до 2020 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 10.05.2018 № 310. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/310-2018-p>.
6. Про основні засади діяльності органів державного фінансового контролю : Проект Закону України № 9086 від 17.09.2018. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JH70E00A.html.